

COLLECTION

Innovation, integration and modern
problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and
practice

www.d-pressa.com

31
MARCH

Jizzakh, Uzbekistan

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF
THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN
NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

SCIENTIFIC JOURNAL OF SCIENCE TECHNOLOGY & DIGITAL FINANCE
JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENCE NETWORKS

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young
researchers and students: theory and practice collection of materials of the
international scientific and practical conference on the topic

(March 31, 2026)

Jizzakh-2026

Innovation, integration and modern problems in the scientific activities of young researchers and students: theory and practice – Jizzakh: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, March 31, 2026, 990 pp.

Editors in charge: Ass.prof. Soy M.P.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

TELEFON VA IJTIMOYIY TARMOQLARNING YOSHLAR PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI

Tojiyeva Maftuna

Termiz davlat pedagogika instituti Psixologiya yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: Ibodov Murodulla

Annotatsiya. Ushbu maqolada telefon va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga ko'rsatadigan ta'siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy axborot texnologiyalarining tez rivojlanishi natijasida yoshlar hayotida smartfon va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish darajasi keskin oshib bormoqda. Maqolada ushbu jarayonning yoshlarning ruhiy holati, muloqot madaniyati, o'zini anglash jarayoni hamda xulq-atvoriga ko'rsatadigan ijobiy va salbiy jihatlari yoritiladi. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar orasida motivatsiya, axborot almashish va ijtimoiy faollikni oshirishdagi roli bilan bir qatorda, haddan tashqari foydalanish natijasida yuzaga keladigan qaramlik, stress va psixologik muammolar ham tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari asosida yoshlarning psixologik salomatligini saqlash va ijtimoiy tarmoqlardan ongli foydalanishni shakllantirish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: yoshlar, psixologiya, telefon, ijtimoiy tarmoqlar, internet qaramligi, muloqot, ruhiy holat.

Hozirgi globallashuv va axborot texnologiyalari tez sur'atlarda rivojlanayotgan davrda inson hayotining deyarli barcha sohalarida raqamli vositalar muhim o'rin egallamoqda. Ayniqsa, mobil telefonlar va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Bugungi kunda aksariyat yoshlar kundalik faoliyatida smartfonlardan foydalanadi, turli ijtimoiy tarmoqlar orqali muloqot qiladi, axborot almashadi va bo'sh vaqtini o'tkazadi. Bu jarayon yoshlarning fikrlash tarzi, dunyoqarashi, muloqot uslubi hamda ruhiy holatiga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Yoshlar psixologiyasi insonning shakllanish jarayonida muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda shaxsning o'zini anglash jarayoni, ijtimoiy munosabatlari, qadriyatlarini va xulq-atvori shakllanadi. Shu sababli yoshlarning psixologik rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillarni o'rganish dolzarb ilmiy masalalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy jamiyatda esa bunday omillardan biri sifatida mobil telefonlar va ijtimoiy tarmoqlar alohida e'tiborga loyiqdir. Chunki ular nafaqat axborot olish vositasi, balki yoshlarning ijtimoiylashuvi, o'zini namoyon qilishi va boshqalar bilan munosabat o'rnatishida ham muhim rol o'ynaydi.

Ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Ular orqali yoshlar dunyoning turli burchaklaridagi insonlar bilan muloqot qilish, yangi bilim va ma'lumotlar olish, o'z qiziqishlari va iqtidorlarini namoyon etish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda. Shuningdek, ta'lim jarayonida ham telefon va internet texnologiyalaridan samarali foydalanish bilim olish jarayonini yanada qulay va tezkor qiladi. Biroq shu bilan birga, ushbu texnologiyalardan ortiqcha va nazoratsiz foydalanish ayrim salbiy psixologik oqibatlarini ham keltirib chiqarishi mumkin. Masalan, telefon va ijtimoiy tarmoqlarga haddan tashqari berilib ketish yoshlar orasida vaqtni noto'g'ri taqsimlash, diqqatning pasayishi, real hayotdagi muloqotning kamayishi hamda turli psixologik muammolarning yuzaga kelishiga sabab bo'lishi mumkin. Ayrim tadqiqotlarda ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish o'ziga ishonchsizlik, stress, yolg'izlik hissi va psixologik qaramlikni kuchaytirishi mumkinligi ham ta'kidlanadi. Shu sababli mazkur masalani ilmiy jihatdan o'rganish va yoshlarning psixologik rivojlanishiga ta'sirini tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolaning maqsadi telefon va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga ko'rsatadigan ta'sirini tahlil qilish, uning ijobiy va salbiy jihatlarini ilmiy asosda yoritish hamda yoshlarning psixologik salomatligini saqlash uchun zarur tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir.

Bundan tashqari, telefon va ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning muloqot uslubiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Avvallari insonlar ko'proq bevosita yuzma-yuz muloqot qilgan bo'lsa, hozirgi kunda ko'plab yoshlar o'z fikrlarini asosan virtual muhit orqali ifodalashga odatlanib bormoqda. Bu esa ayrim hollarda jonli muloqot ko'nikmalarining sustlashishiga olib kelishi mumkin. Shu bilan birga, yozma muloqotning keng tarqalishi yoshlarning fikrni qisqa va aniq ifodalash qobiliyatini rivojlantirishiga ham xizmat qilmoqda.

Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning o'zini baholashi va o'ziga bo'lgan munosabatiga ham ta'sir etadi. Virtual makonda insonlar ko'pincha o'z hayotining eng yaxshi tomonlarini namoyish etishga intiladi. Natijada ayrim yoshlar o'z hayotini boshqalar bilan taqqoslab, o'zida qoniqmaslik hissini sezishi mumkin. Bu esa psixologik jihatdan tushkunlik, o'ziga ishonchsizlik yoki ijtimoiy bosimni his qilish kabi holatlarga olib kelishi ehtimoli mavjud.

Biroq, ijtimoiy tarmoqlarni faqat salbiy omil sifatida baholash ham to'g'ri emas. To'g'ri va maqsadli foydalanilgan taqdirda ular yoshlar uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Masalan, turli ta'limiy sahifalar, ilmiy platformalar va onlayn kurslar orqali yoshlar o'z bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlar orqali ijtimoiy loyihalar tashkil etish, jamiyatdagi muhim masalalarga e'tibor qaratish hamda yoshlarning faolligini oshirish mumkin.

Yoshlar psixologiyasini o'rganishda telefon va ijtimoiy tarmoqlarning ta'sirini chuqur tahlil qilish muhimdir. Chunki bugungi raqamli jamiyatda

yoshlarning dunyoqarashi, qadriyatlari va ijtimoiy xulq-atvori ko'p jihatdan virtual muhit bilan bog'liq holda shakllanmoqda. Shu sababli ota-onalar, pedagoglar va psixologlar yoshlarni ijtimoiy tarmoqlardan to'g'ri va ongli foydalanishga yo'naltirishlari zarur.

Mazkur tadqiqotda telefon va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga ta'siri nazariy jihatdan tahlil qilinadi hamda ushbu jarayonning ijobiy va salbiy tomonlari ilmiy manbalar asosida yoritiladi. Shuningdek, yoshlarning psixologik rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va raqamli texnologiyalardan sog'lom foydalanish madaniyatini shakllantirish bo'yicha ilmiy xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Mazkur tadqiqotda telefon va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga ta'sirini o'rganish uchun bir qator ilmiy metodlardan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini psixologiya, ijtimoiy psixologiya hamda yoshlar psixologiyasiga oid ilmiy adabiyotlar, maqolalar va tadqiqot ishlari tashkil etdi. Ushbu manbalar asosida telefon va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar shaxsiyati, muloqot jarayoni va psixologik holatiga ta'siri nazariy jihatdan tahlil qilindi.

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil metodi orqali mavjud ilmiy manbalar o'rganildi va mavzuga oid ilmiy qarashlar umumlashtirildi. Shuningdek, so'rovnoma (anketa) metodi yordamida yoshlar o'rtasida telefon va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish darajasi, foydalanish maqsadlari hamda ularning psixologik holatiga ta'siri haqida ma'lumotlar yig'ildi.

Usullar:

1. Nazariy tahlil metodi – telefon va ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga ta'siri haqida mavjud ilmiy adabiyotlar, maqolalar va tadqiqotlar o'rganildi hamda tahlil qilindi.

2. So'rovnoma (anketa) metodi – yoshlar o'rtasida telefon va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish darajasi, foydalanish maqsadi va ularning psixologik holatiga ta'sirini aniqlash uchun savollar orqali ma'lumotlar yig'ildi.

3. Kuzatish metodi – yoshlarning kundalik hayotida telefon va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish jarayoni kuzatildi va ularning xulq-atvoridagi ayrim o'zgarishlar qayd etildi.

4. Suhbat (intervyu) metodi – ayrim yoshlar bilan suhbat o'tkazilib, ularning ijtimoiy tarmoqlarga bo'lgan munosabati va shaxsiy tajribasi o'rganildi.

Xulosa. O'tkazilgan tadqiqotlar va nazariy tahlillar shuni ko'rsatadiki, telefon va ijtimoiy tarmoqlar zamonaviy yoshlar hayotining muhim qismiga aylangan va ularning psixologik rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Raqamli texnologiyalar yoshlar uchun keng imkoniyatlar yaratib, axborot olish, bilimlarni oshirish, muloqot qilish hamda o'z qobiliyatlarini namoyon etish uchun qulay sharoit yaratadi. Ayniqsa, ta'lim jarayonida telefon va internet texnologiyalaridan foydalanish yoshlarning bilim doirasini kengaytirishga yordam beradi.

Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha va nazoratsiz foydalanish ayrim salbiy psixologik oqibatlarni ham keltirib chiqarishi mumkin. Jumladan, vaqtni samarasiz sarflash, diqqatning pasayishi, real hayotdagi muloqotning kamayishi, o'ziga bo'lgan ishonchning pasayishi va psixologik qaramlik kabi holatlar kuzatilishi mumkin. Ayrim yoshlar virtual muhitdagi hayotni real hayot bilan taqqoslab, o'zida qoniqmaslik yoki tushkunlik hissini ham sezishi mumkin. Shu sababli telefon va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda muvozanatni saqlash muhim hisoblanadi. Yoshlarni raqamli texnologiyalardan to'g'ri va maqsadli foydalanishga o'rgatish, ularning vaqtini to'g'ri taqsimlashga yo'naltirish hamda real muloqot va ijtimoiy faollikni qo'llab-quvvatlash zarur. Ota-onalar, pedagoglar va psixologlar yoshlarning psixologik salomatligini saqlashda bu jarayonga alohida e'tibor qaratishlari lozim.

Umuman olganda, telefon va ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotida muhim o'rin tutadi. Ularning ta'siri qanday bo'lishi ko'p jihatdan yoshlarning ulardan qanday maqsadda va qanchalik oqilona foydalanishiga bog'liq. Shu bois yoshlar orasida raqamli madaniyatni shakllantirish va ijtimoiy tarmoqlardan ongli foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'oziyev E.G. Psixologiya asoslari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022.
2. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2021.
3. Davletshin M.G., Do'stmuhamedova Sh.A. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. – Toshkent: Yangi nashr, 2019.
4. Axmedov S.O. Zamonaviy yoshlar psixologiyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
5. Ibodov, M. (2022). The importance of psychological effects of hadiths on personal development and self-understanding.
6. Kamolov D. ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EXPLORING THE MORAL AND SOCIAL IMPLICATIONS OF AI IN CONTEMPORARY SOCIETY //SGS-Engineering & Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 02.
7. Kamolov D. R. O. G. L. O'zbekistonda demokratiya va axloqning zamonaviy muammolari va yechimlari //Academic research in educational sciences. – 2022. – T. 3. – №. NUU Conference 2. – C. 348-352.
8. Kamolov D. GLOBALIZATION PHENOMENON AND GLOBALISM //Journal of Contemporary World Studies. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 4-9.
9. Kamolova S., Erkinboyeva X. JAMIYAT VA SHAXS ORASIDAGI MUNOSABATNING PSIXOLOGIK QONUNIYATLARI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 251-255.
10. Mahmudova Z. S. MAQSADGA ERISHISH UCHUN GURUH YONDASHUVLARINI SOLISHTIRISH VA TAQQOSLASH //Inter education & global study. – 2024. – №. 9 (1). – C. 421-434.